
Polvinivelen puhdistusleikkaus

Leikkauksen tavoite

Reuma alkaa harvoin polvinivelestä, mutta taudin kroonisessa vaiheessa polven synoviitti eli nivelkalvontulehdus ilmaantuu lähes 90 prosentille potilaista.

Nivel muodostuu kahdesta toisiaan vasten liikkuvasta luusta. Luiden pintaa peittää muutaman millimetrin paksuinen nivelrusto. Niveltä ympäröi joka puolelta nivelkapseli, jonka sisäpintaa peittää ohut nivelkalvo. Näin muodostuneessa nivelontelossa on nivelkalvon tuottamaa nivelnestettä. Nivelreumassa nivelkalvo tulehtuu ja muuttuu poimuilevaksi, paksuuntuu ja erittää runsaasti tulehdusnestettä. Tämä näkyy ulospäin turvotuksena. Jos tulehdus ja turvotus jatkuvat pitkään, nivelen rustoiset osat tuhoutuvat vähitellen ja luu syöpyy. Nivelkapseli ja nivelsiteet venyvät ja polvi muuttuu epävakaaksi. Leikkausta harkitaan, jos lääkehoito ei riitä.

Puhdistusleikkauksessa eli synovektomiassa poistetaan tulehtunut nivelkalvo. Tavoitteena on vähentää nivelen liikearkuutta ja turvotusta sekä estää nivelen vaurioituminen.

Leikkaukseen valmistautuminen

Ennen leikkausta jalan ja varsinkin reiden ojentajalihaksia tulee harjoittaa. Hyvä lihaskunto nopeuttaa toipumista. Sairaalassa opetetaan lisäksi tehokkaita hengitysharjoituksia ja verenkiertoa edistäviä voimisteluliikkeitä.

Leikkauksen kulku

Leikkaus tehdään nukutuksessa tai lannepuudutuksessa, joka vaatii usein lisäpuudutuksen nivustaipeeseen. Tulehtunut nivelkalvo poistetaan useimmiten täyhystyksessä, jolloin ihoviillot ovat vain noin sentin mittaiset. Raaja sidotaan pehmustettuun tukisiteeseen ja sääri tuetaan tukisukalla.

Leikkauksen jälkihoito

Leikkauksen jälkeisenä päivänä polvesta poistetaan nestettä kerännyt imuletku. Tämän jälkeen voidaan aloittaa lihasharjoittelu, johon kuuluu lihasten jännittämistä ja nivelen varovaista liikuttamista. Liikeharjoituksia lisätään vähitellen. Leikkauksen jälkeisenä päivänä potilas voi kokeilla kävelyä kainalosauvoilla. Leikattuun niveleeseen ei saa varata ennen kuin suurin osa leikkauksen jälkeisestä turvotuksesta on hävinnyt.

Yleensä polvi koukistuu kahden viikon kuluttua leikkauksesta 90 astetta. Jos tämä ei onnistu, kuntoutusta tehostetaan. Tarvittaessa polvi taivutetaan nukutuksessa eli manipulaatiossa. Kainalosauvojen tarve leikkauksen jälkeen on yksilöllistä. Siihen vaikuttaa ennen kaikkea reiden ojentajalihaksiston kunto. Yleensä sauvoista luovutaan vähitellen viikkojen kuluessa.

Poistetun nivelkalvon tilalle kasvaa parissa kolmessa kuukaudessa uusi kalvo, joka voi tulehtua.

Leikkaus uusitaan tarvittaessa. Nivelen liikkuvuus voidaan säilyttää yleensä hyvällä jälkihoidolla.

Leikkauksen jälkeen huomioitavaa

Avoim puhdistusleikkaus on nopeahko toimenpide, mutta se vaatii pitkän toipumisajan ja aktiivisen kuntouttamisen. Varhaisessa vaiheessa toteutettuna se ei kuitenkaan välttämättä estä taudin etenemistä. Polven rappeumamuutokset lisääntyvät enemmän kuin artroskooppisen puhdistuksen jälkeen.

Polven artroskooppisella puhdistuksella saavutetaan hyvä tulos 60–95 prosentilla potilaista. Polvinivelen rappeumat saattavat kuitenkin uusia muutaman vuoden kuluttua. Artroskooppisella puhdistusleikkauksella vähennetään nivelen kroonista nesteilyä ilman että nivelen liikelaajuus kärsisi. Tauti voi edetä näilläkin potilailla usean vuoden kuluttua leikkauksesta.